

ELT Jorma Hirn
jorma.hirn@danpat.fi

LAUSUNTO

8.3.2011

Asia: LAUSUNTO ESISELVITYKSESTÄ ELINTARVIKETURVALLISUUTEEN LIITTYVÄN VALVONNAN TOTEUTTAMISESTA YHDEN HALLINTOPORTAAN MALLINA

Viite: Jorma Hirn sähköpostiviesti 25. helmikuuta 2011

Pyydettyinä lausuntonaan Suomen Eläinlääkäriliitto ry toteaa seuraavaa:

A) Nykyinen organisaatiomalli, jossa maa- ja metsätalousministeriön alaisuudessa Evira suunnittelee, ohjaa ja valvoo keskushallintoviranomaisena lakien ja säännösten täytäntöönpanoa ja suunnittelua. Aluehallintovirastot puolestaan huolehtivat toimialueillaan lakien ja säännösten täytäntöönpanosta ja kunnat toteuttavat lakien ja säännösten täytäntöönpanon.

Vahvuudet:

Eläinlääkäriliiton mielestä on erittäin tärkeätä, että ympäristöterveydenhuolto toimii yhtenä kokonaisuutena sekä aluehallinnossa että kunnissa. Kun elinympäristön terveydellisyys ja turvallisuuden valvonta on saman yksikön vastuulla, havaitaan epäkohdat tehokkaammin. Valvonta on järjestetty yhteiskunnalle edullisella tavalla paikallistasolla osana kunnan muita peruspalveluja. Kunnallista valvontaa on kehitetty siten, että valvontayksikkö toimii maantieteellisesti laajemmalla - seutukunnallisella alueella, jolloin valvontayksikön henkilöstömäärä on suurentunut. Koska valvoja on yksikössä enemmän, voivat he erikoistua työssään, ammattitaito ja osaaminen lisääntyvät ja työn tekeminen tehostuu. Viime vuosina kunnat ovat lisänneet valvonnan suunnitelmallisuutta, tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Lisäksi valvonnan laatu on parantunut. Nykyisellä organisaatiomallilla saman kohteen valvontaa voidaan tehostaa muun muassa yhdistämällä elintarvike-, terveydensuojelu- ja kuluttajaturvallisuusvalvonta samaan tarkastukseen.

Seutuyksikön palveluksessa olevat valvontaeläinlääkärit toimivat samassa työyhteisössä praktikkoeläinlääkärien kanssa, jolloin tiedonkulku on nopeaa muun muassa eläinsuojelu- ja tautivalvontaan liittyvissä asioissa.

Kunnassa valvojat seuraavat omia valvontakohteitaan ja heillä on hyvä paikallistuntemus. Ympäristöterveydenhuollon yksikkö on usein osana sosiaali- ja terveystointia ja muodostaa toimivan kansanterveystyön yksikön kuntalaisten parhaaksi.

Aluehallintovirastot ovat itsenäisiä alueellisia laillisuusvalvoja.

Heikkoudet:

Keskusviranomaisen ei ole onnistunut ohjausta siten, että valvonta olisi tasapuolista koko maassa. Valvonta on viimeisten vuosien aikana kehittynyt vaikuttavammaksi, osin myös valvonnan auditoinnin tuloksena.

B) Aluehallintovirastojen ja kuntien tehtävät ja henkilöstö siirretään Eviran organisaatioon. Evirassa toiminta on jaettu kahteen erilliseen osastoon, joista toinen vastaa suunnittelusta ja ohjauksesta ja toinen valvonnan toteuttamisesta. Valvonnan henkilöstö on sijoitettuna alueille.

Vahvuudet:

Ei ilmeisiä vahvuuksia. Ensisaapumispaikkavalvonnan valtiollistaminen vastaavalla tavalla ei tuonut tehokkuutta, yhdenmukaista valvontaa, säästöjä eikä parantanut valvonnan tasoa.

Heikkoudet:

Ympäristöterveydenhuollon kokonaisuus hajoaisi ja paikallinen yhteistyöetu häviäisi ympäristöterveydenhuollon valvonnan eriytyessä paikallistasolla eri organisaatioihin. Elintarviketurvallisuus kärsisi, sillä tieto muun muassa alkutuotannon toimijoista ei enää suoraan olisi elintarvikevalvontaviranomaisen käytössä. Valvontaan muodostuisi laajasti kaksinkertainen valvontaorganisaatio, sillä samojakin kohteita valvoisi sekä kunnan että valtion viranomainen. Kahden organisaation mallissa toimijan hallinnollinen taakka lisääntyisi huomattavasti. Toimijan asiointi viranomaisessa vaikeutuisi ja asioiden käsittelyajat pitenisivät, kun asioita siirrettäisiin oikeaan viranomaiseen. Lisäksi tieto uusista kohteista kulkisi hitaasti toimivaltaiselle viranomaiselle. Valvonnan paikallistuntemus heikkenisi ja toimijoiden yhteys valvojiin vaikeutuisi.

Tämä malli olisi erittäin kallis, sillä paikallisesti perustettaisiin uudet valvontayksiköt hallintoiheen ja työtiloiheen. Esimiehet olisivat hallinnollisesti kaukana ja valvonnan käytännön järjestäminen keskusvirastosta käsin olisi työlästä. Evira joutuisi ostamaan osan valvonnasta kunnista, jolloin sopimusmenettelyistä tulisi raskaita ja hitaita. Pahimmassa tapauksessa virkamies olisi kahden työnantajan palveluksessa.

Kunnalliseksi valvonnaksi jäisi terveydensuojelun ja kuluttajaturvallisuuden valvonta sekä eläinlääkintähuollon järjestäminen, mutta eläintauti- ja eläinsuojeluvalvonta olisi valtion viranomaistoimintaa. Tässä kohdassa esitetyllä mallilla akuuttien eläinten hyvinvointi- ja tautitapausten hoito viivästyisi.

C) Evira hoitaa nykyisinkin sille kuuluvat tehtävät (malli A). Kuntien tehtävät ja henkilöstö siirretään aluehallintovirastoihin. Valvonnan henkilöstö on sijoitettuna alueille.

Vahvuudet:

Heikkoudet:

Samankaltaisia kuin kohdassa B).

Muita kommentteja:

Eläinlääkäriliitto ei pysty näin vähäisillä taustatiedoilla tarkemmin arvioimaan esitettyjen mallien vahvuuksia ja heikkouksia. Mikäli valvontajärjestelmiä aiottaisiin muuttaa, tulisi uuden järjestelmän olla huomattavasti parempi, tehokkaampi ja taloudellisempi kuin nykyinen järjestelmä. Valtion tuottavuusohjelma henkilökunnan vähentämisineen on parhaillaan käynnissä. Mikäli tehtäviä siirrettäisiin valtiolle, ei henkilöstöresursseja voida taata. Ei ole viisasta halvaannuttaa tai lakkauttaa hyvin alkaneita yhteistoimintahankkeita ympäristöterveydenhuollossa.

Kirsi Sario
puheenjohtaja

Mika Leppinen
toiminnanjohtaja